

Speciálně pedagogická diagnostika

Základy speciální pedagogiky

Pavλίna Livňanská

Diagnostika

- Poznávací proces, jeho cílem je co nejdokonalejší poznání daného předmětu či objektu.
- Výsledkem diagnostiky je diagnóza.
Vztah k prognóze

Diagnostické metody

- Klinické

- anamnéza, pozorování, rozhovor, analýza spontánních produktů

- Testové

- např. testy inteligence, neuropsychologické metody, projektivní metody, dotazníky, posuzovací škály

Pozorování

- Záměrné a zaměřené vnímání. Cílem je rozpoznání nejdůležitějších znaků pozorovaného subjektu. Zachycuje vnější, pozorovatelné charakteristiky jedince, ne psychické stavy a procesy.
- Introspekce x extrospekce
- Volné x zaměřené
- Kritéria: plánovitost, systematickosti, soustředěnost, objektivnost, přesnost, diskretnost
- Užití pozorování:
- Pozorování chování klienta během vyšetření
- Pozorování jako samostatná diagnostická metoda
- Součást videotréninku.
- Pozorování > analýza > hledání vztahů > interpretace
- Sledované oblasti: vzhled a jednání (mimické projevy, pantomimické projevy, gestika, řeč, projevy emocí, vztah k vlastní osobě nebo k ostatním)

Rozhovor

- Neřízený x řízený (standardizovaný, částečně standardizovaný, volný rozhovor)
- Struktura:
 - úvodní fáze (navázání kontaktu, neřízený volba tématu na klientovi);
 - jádro rozhovoru
 - závěr rozhovoru
- Požadavky na dobře vedený rozhovor
 - Otevřené otázky; ne sugestivní (Matematika tě asi moc nebaví, že?), neptát se na dvě věci v jedné otázce, dávat najevo zájem, aktivní naslouchání, parafrázování, správné užití pomlky, dostatek času.
- Rozhovor s dětmi: magické techniky, maňásek...
- Důvěrnost informací

Další metody

- **Anamnestické metody**
- Rodinná, osobní anamnéza. Lékařská, psychologická a pedagogická anamnéza.
- Sledované oblasti: rodinná anamnéza, údaje o rodině, těhotenství a porod, psychomotorický vývoj, tělesné zdraví, citový vývoj, postoje a hodnoty, sociální vztahy, návyky, zájmy...
-
- **Analýza výsledků činnosti**
- Písemné práce; výtvarné a pracovní činnosti
- Sleduje se obsahová a formální úroveň
- **Diagnostické zkoušky**
- Využívány pedagogy
- Zjištění a analýza nedostatků v soustavě poznatků jedince, cílem je pomoc jedinci, ne klasifikace neznalostí.

Hlavní oblasti diagnostiky

- Diagnostika motorických oblastí a letarality
- Diagnostika motoriky
- Diagnostika sebeobslužných činností
- Diagnostika grafomotoriky a kresby
- Diagnostika laterality
- Diagnostika rozumových schopností
- Diagnostika komunikačních schopností
- Diagnostika socializačního a citového vývoje

Přehled systému poradenství

- třídní učitel
- výchovný poradce
- metodik prevence sociálně patologických jevů
- školní psycholog
- speciální pedagog
- Pedagogicko psychologická poradna (PPP)
- Speciálně pedagogická centra (SPC)
- Středisko výchovné péče (SVP)

Školské poradenské pracoviště

Legislativní ukotvení

- Zákon č. 49/2009 Sb., kterým se mění **zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)**
- Vyhláška č. 116/2011 Sb. kterou se mění **vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních**
 - Vyhláška 438/ 2005 kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve SVP
 - Metodický pokyn upřesňující podmínky činnosti Středisek výchovné péče č. j.: 14 744/2007-24
 - Příkaz ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 21/2007 k činnosti SVP

Výchovný poradce

○ **Poradenské činnosti**

- kariérové poradenství
- vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky
- zajišťování nebo zprostředkování diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb
- Intervence u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- příprava podmínek pro integraci
- koordinace poskytování poradenských služeb
- koordinace vzdělávacích opatření

○ **Metodické a informační činnosti**

- zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence
- metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy
- shromažďování odborných zpráv a informací o žácích
- příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole

Metodik prevence

- **Metodické a koordinační činnosti**
- koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy
- koordinace a participace na realizaci aktivit školy
- **Informační činnosti**
- zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů
- prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností
- **Poradenské činnosti**
- vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování
- poskytování poradenských služeb žákům a jejich zákonným zástupcům
- spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných
- participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj

Školní speciální pedagog

- **Depistážní činnosti**
- vyhledávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- **Diagnostické a intervenční činnosti (péče o žáka/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)**
- diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb žáka
- vytyčení hlavních problémů žáka, stanovení individuálního plánu podpory v rámci školy
- realizace intervenčních činností – provádění, zajištění krátkodobé i dlouhodobé individuální práce se žákem (speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, činnosti reedukační, kompenzační, stimulační)
- participace na vytvoření individuálního vzdělávacího plánu
- průběžné vyhodnocování účinnosti navržených opatření, dle potřeby navržení a realizace úprav
- úpravy školního prostředí, zajištění speciálních pomůcek a didaktických materiálů
- zabezpečení průběžné komunikace a kontaktů s rodinou žáka (se zákonným zástupcem)
- speciálně pedagogické poradenské intervence a služby pro žáky, zákonné zástupce a pedagogické pracovníky školy
- **Metodické a koordinační činnosti**
- Příprava a průběžná úprava podmínek pro integraci žáků se zdravotním postižením ve škole - koordinace speciálně pedagogických poradenských služeb na škole
- Kooperace se školskými poradenskými zařízeními a s dalšími institucemi a odbornými pracovníky ve prospěch žáka se speciálními vzdělávacími potřebami
- Participace na vytváření školních vzdělávacích programů a individuálních vzdělávacích plánů s cílem rozšíření služeb a zkvalitnění péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Metodické činnosti pro pedagogické pracovníky školy - specifika výuky a možnosti žáků dle druhu a stupně zdravotního postižení, návrhy metod a forem práce se žáky - jejich zavádění

Školní psycholog

- **Diagnostika, depistáž**
- Spolupráce při zápisu do 1. ročníku
- Depistáž specifických poruch učení nadaných dětí
- Diagnostika při výukových a výchovných problémech žáků
- Zjišťování sociálního klimatu ve třídě

- **Konzultační, poradenské a intervenční práce**
- Péče o integrované žáky
- Individuální případová práce se žáky v osobních problémech (konzultace, vedení)
- Krizová intervence a zpracování krize pro žáky, pedagogické pracovníky a zákonné zástupce
- Prevence školního neúspěchu žáků (náprava, vedení, apod.)
- Kariérové poradenství u žáků